

ВЕРОУЧЕНИЕТО НА ДЪНОВ И ДЪНОВИСТИТЕ ПРЕД СЪДА НА СВ. БОЖИЕ СЛОВО.

Издание на Св. Синод на Българската Църква. СОФИЯ

Печатница „БЯЛ КРЪСТ“ — Курилски манастир, 1927

„Възлюбени, *не* на всеки дух вярвайте, а изпитвайте духовете дали са от Бога, защото много лъжепророци се явиха в света“ (1 Йоан. 4:1). „И не е за чудене, защото сам *сатаната* се преобразява в Ангел на светлината“. (2 Кор. 11: 14).

„Изследвайте Писанията, защото вие мислите чрез тях да имате живот вечен. И те са, които свидетелствуват за Мене“. (Йоан. 5:39).

„Всичкото Писание е боговдъхновено и полезно за поука, изобличаване, изправяне и назидаване в правдата“. (2 Тим. 3: 16)

За учението на Дънов и дъновистите вече много се писа и говори на частни и обществени места, но никой от тях, които разглеждаха и опровергаваха тяхното религиозно-нравствено учение, не е спрял своя поглед върху главната причина на тяхното заблуждение, върху основния корен, от който по необходимост израстват всички клонки и смъртоносни плодове на дъновисткото учение. С Божията помощ, ние ще се помъчим, преди да опровергаем религиозното учение на Дънов, да докажем, че то в самите свои основи не само не е християнско, но е напълно противохристиянско, че е измислица на самооболщен човешки ум, и че причина за това е пълното отрицателно учение на Дънов и неговите последователи спрямо Божественото Откровение, или Божие слово, като извор на християнското вероучение.

ДЪНОВИСТИТЕ се считат за Христови последователи и истински християни, а своя учител, Дънов, смятат — за верен и непогрешим тълкувател на св. Евангелие, и вярват, че учението на Дънов е единствено истинско и спасително, че „един едничък Дънов“ е разбрал вярно учението на Христа, а всички християнски общества, в това число и Православната Църква, нямат истинска вяра и се дълбоко заблуждават; само Дънов, според тях, притежава истинско познание за вярата, защото той има „непрекъсната връзка с висшите същества, от които получава и СВОИТЕ чудни знания и прорицателния си дух“... „Неговото учение е дошло на време, за да вразуми и ощастливи българския народ“;

„Той стои по-горе от всякаква критика и съмнение“ *). Сам Дънов така говори за себе си и за своето учение: „Моите думи са Божии думи, не са мои думи“ **). Мнозина, дори и православни, не виждат в учението на Дънов нищо противоправославно, нищо еретическо, а даже считат Дънов полезен за народа моралист, който буди заспалата СЪВЕЕСТ на съвременното общество. За това заблуждение, относително православието на Дънов, много помогнаха сам и Дънов и неговите последователи.

Дъновистите убеждават тях православни, които не познават дъновисткото учение, че „Дънов не е нито безбожник, нито будистки пантеист, нито отрицател на Христа и Св. Троица, нито противник на коя и да е точка на Христовото учение“ ***). Дънов, казват те, никъде не е отрекъл нито една от основните догми на християнското учение“ ****). „В своето учение той се изказва много определено и точно, в пълно съгласие с учението на самия Христа“ *****). „Дънов не отрича нито една от догмите, както и той сам заявява на един от интервюираните го репортери“ *****). Сам Дънов на въпроса от репортера на в. „Утро“ за отношението му към Православната Църква отговаря: „ние не сме против вярата и нейните догми. Ние пазим и вярата и догмите и“ *****).

Така говорят за своето мнимо православието и Дънови дъновистите. Но ние ще се постареем да докажем, че цялото вероучение на Дънов е противохристиянско, пълно с всевъзможни ереси, и че целият корен и основата на лъжеучението на Дънов и дъновистите се намират в пълно отрицание на Божественото Откровение, т.е. Св. Писание и Св. Предание, като единствен извор на християнското вероучение.

*) Giovanni Verotiero (Иван Радославов), „Где е истината? Учението на Дънов“ стр. 40-50.

**) Беседи на Дънов, IV серия, стр. 218.

***) Giovanni Verotiero „Где е истината“, стр. 219.

****) Пак там стр. 251.

*****) Пак там, стр. 255.

*****) Също, стр. 259.

*****) Също, стр. 273.

Може би някой ще възрази: „Как тъй Дънов и дъновистите да отричат Св. Писание и учението на Христа, когато те понякога се осланят на думите на Христа и за доказателство на някои точки от своето учение, привеждат думи от Св. Евангелие и другите Писания?“

Но как са постъпвали и всички отпаднали от Христовата Църква еретици, които са изопачили словото Божие за защита на своите лъжеучения, за да могат да уловят в своите мрежи нейни чеда. Сам сатаната, като изкушавал Христа в пустинята, е използвал като средство за изкушение и Св. Писание (Лук. 4:9-12). Кой може да допусне, че сатаната вярва и приема Св. Писание и желае да се ръководи от него в своята дейност? И така, да съпоставим вероучението на Дънов и дъновистите с учението на словото Божие и да проверим от Бога ли е то — тяхното вероучение.

I

Дъновистите отричат Божественото Откровение, т.е. словото Божие, и проповядват свое, измъдрено от тях, учение.

Господ наш Иисус Христос учи: „ако вие пребъдете в словото Ми, наистина сте Мои ученици“ (Иоан. 8:31). Който е от Бога, той слуша Божиите думи. Вие затова не слушате, защото не сте от Бога (Иоан. 8: 47). „Аз за това се родих и за това дойдох на света, за да свидетелствувам за истината; всякой, който е от истината, слуша гласа Ми“ (Иоан. 18: 37). От приведените думи на Христа Спасителя става ясно, че, за да се спаси човек, е необходимо да приеме Неговото учение.

Като заповядал на Своите ученици да проповядват Неговото учение по света, Христос им казал: „Аз съм с вас през всички дни до свършека на света“ (Мат. 28:20).

Още по-рано, пред Своите страдания, Христос се е молил на небесния Отец: „освети ги чрез Твоята истина; Твоето слово е истина. Както Ти Мене прати в света, и аз ги пратих в света; и за тях аз посветявам Себе си, та и те да бъдат осветени чрез истината. И не само за тях се моля, но и за ония, които по тяхното слово повярват в Мене“ (Иоан. 17:17-20). На самите св. Апостоли Христос казал: „който вас слуша, Мене слуша; и който се отмята от вас, от Мене се отмята; а който се отмята от Мене, отмята се от Оногова, Който Ме е пратил.“ (Лук. 10: 19).

Св. Апостоли проповядвали не свое, а Христово учение, което считали единствено спасително за всички хора: „всеки, който престъпва Христовото учение, учи св. апостол Иоан, и не пребъдва в него, няма Бога; който пребъдва в учението Христово, той има и Отца и Сина. Който дохожда при вас и не донася това учение, него не приемайте у дома си и не поздравявайте“. (2 Иоан 1:9-10). Това учи и св. апостол Павел, като говори за тия, които приемат друго благовествование: „но ако дори ние, или Ангел от небето ви благовестеше нещо по-друго от това, що ние ви благовестихме, анатема да бъде. Както по-горе казахме, и сега пак казвам: който ви благовестува нещо по-друго от това, що приехте, анатема да бъде.“ (Гал. 1: 8-9). „Стойте и дръжте преданията, които научихте било чрез наше слово, било чрез наше послание.“ (2 Сол. 2: 15) От приведените думи на Христа и Неговите свети Апостоли става ясно, че единствен спасителен извор на християнското вероучение може да бъде богооткровеното слово Божие, т.е. Св. Писание и Св. Предание; че нашата вяра трябва да се основава на Божественото Откровение и само на него; че учението Христово е дадено на хората *веднъж и за винаги*; че св. Апостоли, просветени от Дух Светий, са получили от Него Христовото учение в цялата негова пълнота (Иоан. 14: 19-26). Ясно става също, че ново спасително учение не може да има, че

който учи несъгласно със словото Божие и проповядва ново учение, „анатема да бъде“. Така учат за Божественото Откровение Сам Христос и Неговите св. Апостоли.

Съвсем иначе учат за Божественото Откровение въобще и за учението на Христа в частност Дънов и дъновистите. Божественото Откровение, което се съдържа в словото Божие, те отричат, а признават друго, „свое“ откровение, като твърдят, че Христовото учение и изградената на него християнска вяра остарели и не били годни за нищо вече, защото се появило „ново учение“, учението на Дънов, което стояло по-горе и което засенило учението на Христа. Накратко казано: дъновистите съвършено отричат Св. Писание. Но нека това ни кажат Дънов и неговите последователи с своите собствени думи.

Както вече видяхме, Христос и св. Апостоли учат, че извор на спасителната вяра е словото Божие, а дъновистите за такъв извор признават само непосредственото откровение, едва ли не получено само чрез Дънов „от висшите същества“, а също така и от учението на окултизма и теософията.

„Дънов, твърди един негов последовател, е в непрестанна връзка с висшите същества, от които получава и своите чудни знания и прорицателния си дух“ *). И това, което получава уж „от висшите същества — чудни знания и прорицателен дух“, сам Дънов счита за Божествено откровение: „моите думи, казва той, са Божествени думи, те не са мои“ **).

Към това „дъновистско откровение“, като необходим извор за вероучение, дъновистите прибавят още и окултните науки (науки за невидимия свят) и теософското учение. Само по тоя начин, пише същият дъновист (т. е. чрез окултните науки, а не чрез Св. Писание), вие можете да получите откровение и да ви се даде да разбирате великите Божии истини, *включително догмите* и всички основни положения на всяка религия” ***).

*) Giovanni Verotiero, „Где е истината?“ стр. 40;

**) Беседи на Дънов, сер. IV, стр. 218;

***) Също, стр. 34;

Без помощта на окултните науки не може да се влезе в областта на тайнственото, духовното, свръхфизическото и Божественото” *). И тъй, вместо Божественото Откровение, дъновистите имат *свое* откровение, което получават уж от висши същества чрез Дънов; при това за такъв извор на своето вероучение те признават, вместо Св. Писание, окултните науки и учението на теософията за Бога, създаването на света и човека, неговото назначение и за крайната съдба, за която ще говорим по-долу.

Христос и св. Апостоли, както вече видяхме, учат, че Христовото вероучение е дадено за всички хора и за всички времена, че то трябва да бъде запазено в своето съдържание неизменно до свършека на света, като единствено вярно и спасително.

Дънов и дъновистите учат за това СЪВСЕМ не така: Те учат, че „дадената веднъж религия (т. е. Христовото учение) с течение на времето претърпява изменение”, **) и се развива, „като изменя своето съдържание съобразно с развитието на хората”; че „Христовото учение не било учение за прокарване и затвърдяване на догми”. Чрез свои избраници (какъвто е напр. Дънов) Бог от време на време ни разкривал по нещо от особеностите на Висшите сфери, на Висшите сили, на Висшите същества” ***). Следователно, казват дъновистите, само хора „с боси крака и лековесни глави (православните, а след. и св. Апостоли: глед.: Гал. 1:8) с дързък апломб могат да тръбят на всеослушание, че няма нужда, пък е и богопротивно да се каже нещо повече от това, което стои написано в Библията” ****).

И така, от горепосочените думи на самия Дънов и неговите последователи ние трябва да се убедим, че те не са никакви християни, защото, като отхвърлят словото Божие като единствен всеобщ, неизменен и вечен извор на спасителното вероучение, те приемат за такова новото, измисленото учение на Дънов, окултистите и теософите, „като заменят Божията истина с лъжа” (Рим. 1:25). *От това именно, от непризнаването на Св. Писание водят, началото си и всички еретически лъжеучения на Дънов и на дъновистите.*

*) Беседи на Дънов, стр. 120.

**) Giovanni Verotiero, „Где е истината?“ стр. 21.

***) Пак там, стр. 88 и 93.

****) Пак там, стр. 110.

II

Учение на ДЪНОВИСТИТЕ за Бога, Св. Троица и Христа; за ангелите и злите духове, за създаването на света и човека и за човешката душа.

Свещеното Писание учи, че Бог е един по същество (Изх. 30:2-9; 1 Кор. 8:4-6; Еф. 4: 4-6) и троичен по лица: Бог Отец, Бог Син и Бог Дух Светий — Троица едносъщна и неразделна (Иоан. 14: 19-26 и др.); учи, че „Бог е Дух” (Иоан. 4:24), безначален и вечен (Пс. 89:2; 101: 26), всезнаещ (Мат. 2: 27; 1 Кор. 2:11; Евр. 4: 13), всемогъщ (Бит. 17: 1; Пс. 31:1; Иов. 42:2), вездъсъщ (Иер. 23: 24; Пс. 138: 7-10), творец на целия видим и невидим свят (Бит. 1 гл.; Иоан. 1:3; Пс. 101:26-28), промислител (Прем. Сол. 12:13; Пс. 103:27; Мат. 9:26; Деян. 17:24), съдия и мздовъздаятел на живите и мъртвите (Мат. 16: 27; 25: 31-46; Евр. 16:27 и др.).

За Бога Дънов учи така, че неговото учение могат да разберат, без съмнение, твърде малцина от неговите последователи. „Бог, мъдрува Дънов, е една вътрешна среда, едно вътрешно условие, една вътрешна сила, от която ние трябва постоянно да черпим”. „А Божествената среда — това е всемирното божествено съзнание, в което е потопена нашата душа” *). „Но ще кажете вие: ние ще го познаем, когато отидем на онзи свят. Онзи свят — това от **).

*) „Сила и животъ“, I сер., стр. 164;

**) Също, стр. 168;

На друго място Дънов учи: „Мъжът и жената са два принципа, които работят; единият принцип е творчески, наречен мъж, Бог, а вторият — пасивен (страдателен), наречен жена, или Господ — то е все едно” *).

От тая дъновска „премъдрост” може да се направи един прав извод, че Бог като надсветовно лично същество не съществува; Той като „всемирно Божествено съзнание” съществува иманентно (вътрешно) в цялата вселена, разлян във всички природни предмети (езически пантеизъм). Друг извод от учението на Дънов е: Бог няма, не съществува, защото, ако в Бога се събират „два противоположни принципа”—активен (творчески) и пасивен (страдателен), то те взаимно се унищожават един други и като краен резултат се получава, вместо действително съществуващ, личен Бог — нищо.

Словото Божие учи, че Бог е един по същество и троичен в лицата: Отец, Син и Св. Дух, и че единните по същество лица не са названия или сили на единия Бог, а всяко от тях има действително, лично (ипостасно) битие.

Дънов не признава Св. Троица в християнски смисъл. „Какво трябва да се разбира, пита тъй, под Отец?” и отговаря: „учението за Божествената мъдрост”. Под Сина? — учението за Божествената любов. Под Духа? — учението за въздигането, еволюцията на човека” **). „Син и Дух са едно и също нещо” ***).

Както виждате, от вероучението на Дънов се получава една голяма безсмислица: учението за Бога е самия Бог.

Словото Божие учи, че Спасителят Христос е единороден (Иоан. 3: 16) и едносъщен (1:18; 10:38), Който предвечно се е родил от Отца (Пс. 109:3), Син Божий (Иоан. 5:20), Който се е въплътил от предвечно изходящия от Отца (Иоан. 15: 26) Св. Дух и Мария Дева и станал човек (Лук. 1: 30 - 35; Мат. 1:18 - 21); то учи, че Той е Богочовек, който ни е изкупил от греха със СВОИТЕ кръстни страдания; спасил ни е от проклятието и смъртта, като умрял за греховете на целия СВЯТ (Иоан. 2:2), възкръснал (Мат. 28: 6; Лк. 24: 45; 1 Кор. 15:20), възнесъл се на небесата (Лк. 24:51) и седи от дясно на Бога Отца (Кол. 3:1, Откр. 3:21). Словото Божие, най-после, учи, че Христос, Син Божий, веднъж „СЛЯЗЪЛ от небето“ (Иоан. 6: 38), за да изкупи хората от греха, „втори път ще се яви не за очистване хората от греха, а за тия, които Го очакват за спасение“ (Евр. 9:28), т. е. за съд на света, и ще се яви пак от небето, видим за всички, „с голяма слава и със СВОИТЕ свети Ангели” (Деян. 1:2; Мар. 8: 38; Мат. 16:27. и др.)

*) „Сила и животъ“, стр. 103.

**) Беседа „Великдень“, стр. 6.

***) „Свобода на Духа и Божеств. Промисълъ“, стр. 1.

Дънов еретически смята Христа за обикновен човек, „роден от мъж и жена” и ИЗЦЯЛО отрича Неговото Божество, поради това той, по признанието на самите дъновисти, в своите речи НИКЪДЕ не нарича Христа „Син Божий” *), не го нарича нито Изкупител, нито Спасител на света. Христос, учи Дънов, може да бъде всеки човек, затова и не един път се е явявал на земята, и сега, както вярват дъновистите, Той се явил на земята, като се е преродил в техния учител — Дънов. Но да чуем това еретическо учение от устата на самия Дънов и неговите последователи.

„Христос не веднъж само е слизал на земята, учи Дънов. Както слънцето изгрива всеки ден, така и Христос е бил винаги на земята” **). „Иисус Христос — две думи означават две опорни точки. Иисус, това е страдащият човек на земята, човешката душа, която страда* която изработва спасение; Христос е ЧОВЕКЪТ, който е победил, който служи на Бога, който е готов да се жертвува. Следователно, и вие трябва да бъдете Иисус Христос. Ама ще кажат: той е Иисус. Да, Иисус всеки може да бъде, като страда и носи страданията като герой” ***).

*) Giovanni Verotiero, „Где е истината?“, стр. 107.

**) Също, стр. 274.

***) „Ново основание“, стр. 18

Христос, говори на друго място Дънов, е висшият Дух, висшият принцип” *); за някои той е дошъл, а за някои ще дойде тепърва“ **). „Като говоря за „творчески принцип”, не разбирам онзи творчески принцип, който от нищо може да създаде нещо — за Твореца, а за туй съществуване от мъжки или женски пол, туй, което в християнската философия се нарича Христос-Богочовек“***).

Христос учи за Себе Си: „Отец не съди никого, а целия съд предаде на Сина, за да почитат всички Сина, както почитат Отца, Който Го е пратил (Иоан. 5: 22 -23). Дъновистите отричат властта на Христа да съди хората, понеже, по тяхно разбиране, Той, макар и велик учител, все пак е човек, а не Бог. Като обикновен човек, Христос може само да учи хората, но няма право да ги съди. Авторът на книгата „Где е истината”, като упреква висшите йерарси на Българската Църква, задето осъждали Дънов, казва, че те узурпирали правото на съдии, което и Сам Христос не е имал при дохождането Си преди 20 века” (стр. 234).

И така, Дънов не признава, че Христос се е въплътил от Св. Дух и Пресвета Дева Мария, а учи, че Той е обикновен човек, роден от „мъжки и женски пол”. Затова именно Дънов и неговите последователи, като еретиците несториани, никога не наричат Дева Мария Богородица.

Но това е малко. Дънов идва до такова еретическо самооболщение, че публично, и с думи и в печата, заявява, че той е равен на Христа — Сина Божия. „Аз и Христос, казва той, учим едно и също нещо, нищо повече. Но някои питат: ти кой си? Не е въпрос, аз кой съм. Други питат? Кой е Христос? Не е въпрос и Христос кой е. В света има само един, и той е Бог на любовта, който се проявява както иска и чрез когото иска” ****). „Ако думите Ми, казва Христос, пребъдат във вас..... Но, кой Христос? Не думите на Христа преди две хиляди години, а на Христа, който сега ви говори.

*) „Истина, Марта и Мария“, стр. 21.

**) „Сила и животъ“, I сер., стр. 134.

***) „Многоцененъ бисеръ”, стр. 7.

****) „Сила и животъ“, сер. V, стр. 379.

Мислите ли, че ако сега беше се изправил Христос пред вас, другояче щеше да говори? Той е казал : думите, които аз ви говоря, не са Мои. *И аз ви казвам същото. Тогава каква разлика има ?*“**).

Самите дъновисти вярват, че Христос се превъплътил в Дънов и се превъплътил с по-голяма сила, власт чист живот и учение, от тия, които е обладал Христос. Дънов не ги разубеждава в това, защото и той за себе си така мисли. Затова мнозинството дъновисти говорят прикрито, а понякога и открито, а сам Дънов, с свойствената нему хитрост, всякога за това учи само с намеци, макар и много ясни. В една, например своя публична беседа той тъй говори за Христа, като визира, разбира се, себе си: Христос живее между вас, и всеки може да го види с очите си, но .... затуй трябва да бъде надарен с особено зрение, с туй зрение, което вижда през СТЕНИ и т.н.” **).

Сам Христос ни е предупредил за появяването на лъжехристи, подобни на Дънов: „Тогава, ако някой

ви каже: ето, тук е Христос, или там — не вярвайте; защото ще се появят лъжеучители и лъжепророци и ще покажат големи личби и чудеса, за да прелъстят, ако е възможно, и избраните. Ето, казах ви отнапред. И тъй, ако ви кажат: ето, в пустинята е Той, не излизайте: ето, в скришните стаи е, не вярвайте” (Мат. 24: 23-26). От лъжеучителите, „които ще донесат нови ереси и които, като се отмятат от Христа, Който ги е изкупил, сами ще си навлекат бърза погибел”, предпазвали християните и св. Апостоли (2 Петр. 2: 1-3; 2 Тим. 4: 1-4; Иуд. 1: 4 и др.). Но дъновистите, без да вземат предвид тия предупреждения на отхвърленото от тях Св. Писание, вместо „един Владика, Бог и Господ наш Иисус Христос”, признават за свой учител и Христос един самооболщен човек — Дънов.

*) Сер. V, стр. 436.

**) Архим. Евтимий, „Писма за дъновизма“.

Един добър християнин задал следния въпрос на един дъновистски апостол: „вие казвате постоянно, че сте вярващи християни. Добре. Ако сега Христос би се явил, вие с вашия „учител” бихте ли Му се поклонили като на Бог - Спасител?” Дъновистският апостол горделиво отговорил: „не, няма да се поклоним на Христа, защото нашият учител Дънов стои много по-високо от Него” *).

Един сътрудник на духовен лист, бивш айтоски дъновист, в отворено писмо пише на Дънов следното: „В едно петровско ранно утро, когато ние бяхме събрани, един от вашите ученици се беше провикнал: „блажени сме, че виждаме Христа прероден в учителя Дънов” **). Дънов не спрял своя безумен ученик, очевидно, защото счита, че неговите думи са изражение на неговата вяра, какво той е превъплътен Христос.

И тъй, учението на дъновистите за Христа, Сина Божий, е чисто еретическо: в него се съдържа наедно ереста на антиринитариите (противотроичните), осъдени на александрийския (261 год.) и римския (262 год.) събори, ереста на Арий, осъдена на I Вселенски Събор (225 год.) и II Вселенски Събор (381 год.), ереста на Несторий, осъдена на III Вселенски Събор (431 год.).

* * *

Библията учи, че духовният мир, или Ангелите Божии, били създадени по-рано от човека (Бит. 1: 1.), че те обкръжавали и хвалели Бога даже по-рано от създаването на небесните светила: Когато бяха създадени звездите, похвалиха Ме Моите Ангели с голям глас. (Иов. 38); по-нататък тя учи, че Ангелите са безтелесни духове, създадени от Бога, за да Му служат и да ги изпраща от небето при тия, „които искат да наследят спасение“ (Евр. 1: 14).

Дънов, който отрича св. Библия, отрича и истинното учение за св. Ангели, като разпространява друго учение за тях, взето от теософите.

*) Н. В. Злобата на един дъновистъ срещу народната ни църква, стр. 27.

**) Архим. Евтимий, „Писма за дъновизма”, стр. 64.

Той учи, че Ангелите — това са хора, които по-рано са живели на земята и за добрия си живот са превъплътени във висши духове. Тъй, като говори за Ангелите, Дънов пита: „защо те служат на хората?” и отговаря: „защото едно време, когато те били в нашето положение — като хората на земята, ние сме били в положение на животни и сме им служили. Те ни дължат много, и сега Господ ги кара да ни се отплащат” *). „Разликата между хората и ангелите е толкова голяма, колкото, е — между главоча (малко жабче) и жабата” **).

Дънов отрича също библиейското учение за дявола и злите духове. Библията учи, че злите духове са същите ония ангели, които се възгордели и не пожелали да се подчиняват на Бога, „които не опазили своето началничество, а напуснали жилището си, и Бог ги запазил в вечни окови, в мрак, за съда на великия ден” (Иуд. ст. 6.)

За дявола Сам Христос учи: „той си беше открай човекоубиец и не устоя в истината, понеже в него няма истина. Когато говори лъжа, своето говори, защото е лъжец и баща на лъжата” (Иоан. 8, 44). И св. Апостоли учат за дявола и неговите слуги като за зли духове, които учат човека само на зло (Деян. 5, 3), които се мъчат с лъжа и изкушения да увлекат човека в греха, за да погубят неговата душа, — учат, че

„по завист от дявола грехът влезе в света, а с греха — смъртта” (Прем. Сол. 2:24), че и сега нашият противник „дяволът, като рикащ лъв, обикаля и търси кого да глътне” (1. Петр. 5: 8), и ни предпазват постоянно да бъдем бодри срещу неговите зли намерения: „облечете се във всеоръжието Божие, за да можете устоя против ДЯВОЛСКИТЕ КОЗНИ“ (Еф. 6: 10-13).

Дънов нищо такова не признава: според неговото учение, дяволът е „отличен учител”, който учи хората на добро. „Който сгреши днес, говори Дънов, попа, владиката, царя, майката, бащата — все дяволът бил виновен.

*) „Сила и животъ”, сер. I., стр. 139.

**) Също, стр. 26.

А пък аз ви казвам: този дявол е отличен учител. Някой път го срещам и го питам: КЪДЕ си ходил?— Живеея, отговоря ми, между тия културни хора, които сами се бият избиват; аз ги уча на едно (на добро), а те вършат друго (зло), а после се оплакват на Баща си, че все аз съм бил виновен за техните грешки” *).

Ние напълно вярваме, че дяволът е отличен *учител за Дънов* и за неговите последователи, които той откъсна от Православната Църква, но, като християни, ние не можем да се съгласим с Дъновото учение за ДЯВОЛА който, според него, учел хората на добро, защото тая лъжа противоречи на учението за дявола, прокарано в цялата Библия и по-частно в учението на Самия Христа и Неговите св. Апостоли.

* * *

Божият слово учи, че човек е сътворен след създаването на земята и целия видим свят (Бит. 1 гл.) А Дънов учи, че земята е сътворена не по-рано, а след създаването на човешката душа. „Човешката душа, КАЗВА той, е просъществувала милиарди години в недрата *на* Божеството, но тогава тя не е била индивидуализирана (нямала личен живот); тя е живеела в съзерцание на Божественото сияние в дремещо състояние. Но сега, със своето пробуждане, тя дохожда да научи вътрешния смисъл на тоя живот” *)

Да попитаме тук Дънов: не е ли било безсмислено съществуването на разумните души цели милиарди години в „дремещо състояние”, след което, без каквато и била причина, те се пробуждат от тоя продължителен и безцелен сън?

*) „Сила и животъ”, сер. I, стр. 26.

**) „Сила и животъ”, стр. 251

„Господ праща душите на хората на земята, учи Дънов, за наказание, защото искали да станат господари на небето, а там двама господари не могат да съществуват” *). „А Господ е създал видимия свят, знаете ли защо?” — пита Дънов и отговаря: „Ония духове, които бяха създадени най - първо, станаха кристали; след това трябваше да се създаде нашата земя, да се образуват нови клетки, не по кристална чупена геометрическа форма, а в кръгообразна форма. Един кристал, един диамант трябва да стане жива клетка, за да може да се развие като растение. Яко вникнете добре в тоя смисъл, ще разберете, че и най-благородното растение трябва да преобърне своите дървени, неподвижни клетки в месо и нерви, за да може да чувства и да се движи, както чувстват и се движат животните.” **)

До какъв абсурд дохожда Дънов в учението си за половете, може да се види от следните негови думи; „Едно време мъжете и жените са раждали, но отсетне мъжете изгубили способността да раждат (кога и как е станало това нещастие, Дънов не ни обяснява), и останала жената да върши това. Библията казва: „Авраам роди Исаака, а не казва, че Сара го роди”, продължава да се базира Дънов. „Когато мъжът раждал, светът бил в отлично положение, а когато той престанал да ражда, светът се развалил” ***). Следователно, за да се изправи светът, остава едно средство — мъжете отново да почнат да раждат. Но, уви, непоправимо зло! На мъжете не е съдено да спасят света от развала!” ****)

Трябва да се забележи, че Дънов добил своя религиозен светоглед от езическите теософски заблуждения, много лошо знае Библията и съвсем не разбира смисъла на израженията: „Авраам роди Исаака”, които означават: „Авраам е бил родител на Исаака” — негов баща. Наистина, в Библията той би прочел изрази като: „И рече Бог: тъкмо Сара, жена ти, ще ти роди син”.....„И зачена Сара и роди син на Авраама” .....„И нарече Авраам името на сина си, който му се роди, когато Сара му роди, Исаак.” (Бит. 17:19; 21:2-3).

*) „Дух и плът“, стр. 12.

**) „Великденъ“, стр. 15

***) „Учителите“, стр. 10.

****) Д. Т. Ласковъ, „Библията, теософията, окултизма и спиритизма“ кн. 2, стр. 14.

Божие слово ни учи, че ЧОВЕК е създаден „по образ и подобие Божие“ (Бит. 1:26-27; Иоан. 3,9), че той е венец на творението, че Господ го е понизил с малко нещо спроти (спрямо, бел. р.) Ангелите: „със слава и чест го е венчал, поставил го е владетел над делата на СВОИТЕ ръце“ (Пс. 8:6-7), „да господствува над морските риби, и над небесните птици, и над добитъка, и над цялата земя, и над всички гадини, които пълзят по земята“ (Бит. 1: 26-28). СЪВСЕМ не така учи Дънов; според неговото учение, ЧОВЕК е преродено животно, което по-рано е било растение, а още по-рано — минерал. „Казват някои, пише Дънов, че ние сме направени по образ и подобие Божие. Но ние още не сме добили такъв образ... ние сме жабички.” *

„Да не лъжем себе си и Бога: ние не сме венец; венец са само тия, които са завършили своето развитие; ние, които още крякаме в блатото, не сме друго, освен жаби” **).

Свещеното Писание учи, че човешката душа веднага СЛЕД смъртта отива на предварителен съд пред Бога след което прекарва в рая или ада до крайния съд над нея, който ще стане след свършване на света и общото възкресение на умрелите хора. „На човеците е отредено да умрат един път, а след това — съд“ (Евр. 9:27). Защото „за Господа е лесно в смъртния ден да въздаде човеку според делата,... „При свършека на човека се откриват делата му“ (Сир. 11:26-27). И действително, ние виждаме от Св. Писание, че душата на жестокия богаташ веднага СЛЕД неговата смърт била затворена в ада, душата на търпеливия Лазар — отнесена от Ангелите - в лоното на Авраама (Лук. 16:22-26).

*) „Сила и животъ“, стр. 26.

**) „Словесно мляко и стари и нови мехове“, стр.6.

Дънов и неговите последователи отхвърлят това учение на Божественото Откровение, а проповядват езическо учение за преселението на душата, т. е., че човешката душа след смъртта, според „заслугите“ си, отново се превъплъщава или във висши същества — ангели, или в телата на други хора, или в животни, или в растения и дори в минерали — превъплъщава се за награда или за наказание за своя земен живот, за да може чрез своите безбройни превъплътявания, които се продължават някога милиони и даже милиарди години, да се усъвършенствува в доброто и да достигне сливане с Божеството.

„Явява се, учи Дънов, у някой човек някоя болест, като разстройство на мозъка, стомаха или каквото и да е друго; тая болест сега се явява, но причините за явяването и са от 100, 200, 300 и повече години” *). „Като минете от ДЕТИНСТВОТО до старостта, ще намерите две опорни точки на вашия живот; СЛЕД това, като се върнете втори път, ще градите върху тия точки, ако не сте ги забравили; но ако сте ги забравили, ще почнете отново” **). Прераждането на един човек в друг Дънов доказва със следния пример: „Ако не бе умрял Стефан, не щеше да се роди Павел. Когато умря Стефан, душата му се всели в Павла, и тогава двамата започнаха да работят заедно” ***). Нека се забележи, че в тия думи на Дънов има и безсмислица и непознаване на Св. Писание: 1) В един човек не може да има две души, защото човек е еднолично същество; само умствено побъркваните понякога казват, че в тях живее още някой друг, но след излекуването, когато им премине побъркването, то наново се самосъзнават като еднолични същества; 2) Учителят на дъновистите би трябвало да знае, че Павел се родил не по-късно, а преди смъртта на Стефана, защото и той участвувал в убиването на Стефана с камъни (Деян. 7: 58).

*) „Сила и животъ“, стр. 112.

**) „Новото основание“, стр. 7.

***) „Истината и Марта и Мария“, стр. 6.

Дънов учи, че душата на мъжа може да се пресели не само в мъж, но и в жена и, обратното — жената може да се прероди в мъж: „Във великия живот има много възможности, казва той; в

сегашния живот сте мъже, но в другия можете да станете и обратно” *). Дъщерята не може да слуша баща си, и синът — майка си. За да може синът да слуша майка си, трябва в следващото поколение да се превърне на жена-дъщеря, и тогава ще слуша майка си. Същото нещо ще бъде и с дъщерята” **). Дънов дава на строгите мъже такъв съвет: Ако в тоя живот напишете: „Никаква свобода на жената не давам“, във втория живот, когато ви направят жени, ще изпитате сладостите на това положение... За това, мъже, наредете добри закони, защото втори път, като жени, ще бъдете под тяхната сила” ***). В друга беседа Дънов фантазира тъй: „Често съм се старал да слушам с часове как пеят славейчетата и гугутките; с наслаждение съм ги изслушвал и съм си казвал: „много хубаво пеете, и ако хората разбират вашия език, и биха могли да приемат вашата култура, в света не би имало толкова страдания, колкото има сега. Славейчетата и гугутките ми отговарят: „Да, но ние бяхме едно време хора и, като не ни задоволи тяхната култура, напустнахме я, и днес предпочитаме птичата култура пред човешката, която е култура на лъжите” ****). В беседата „Великден” Дънов учи: „Светът е училище; като не искаш да се учиш, да се съсредоточаваш, тогава по-добре влез в растението, в минерала”*****).

Словото Божие учи, че Бог създал най-напред мъжа — Адама, а след това вече жената — Ева, като негова помощница (Бит. 1 гл.), от които произлезъл целия човешки род по силата на даденото им от Бога благословение: плодете се и множете се, напълнете земята”... (Бит. 1:28).

*) Сказка „Истината“, стр. 9.

***) „Сила и животъ“. стр. 158.

****) „Истината и Марта и Мария“, стр. 10.

*****) „Сила и животъ“, сер. III, стр. 170.

*****) „Сила и животъ“. сер. III, стр. 19.

Дънов отхвърля и това божествено учение и дава на своите последователи свое, измудрено от него самия. Като говори за произхода на световите, Дънов фантазира: „Преди милиарди години, между боговете (?) в пространството е имало големи богове, които са си служили с грамадни топове. От изстрелите на тия топове се образували световите. От умора тия богове се смалили, станали са малки човеци” *). „Всички души, които са излезли от небето, са били с двойки. Две души били те и тия души сега се търсят. Всичкият стремеж на хората, дето се любят, дето се женят, дето раждат деца, подсказва това, че всеки търси своята душа“ **). Ако са се разминали „душите-двойки”, учи Дънов, осем хиляди години по-рано (по каква причина — не говори), нещастен ще бъде брака, защото се женят не слезлите от небето души-двойки, а чужди една на друга мъжка и женска душа. Как да се узнае душата на мъжа или на жената, с която той или тя са слезли заедно на земята, за да бъде брака щастлив, Дънов в своята фантазия също нищо не говори.

Сега съпоставете цялото учение на Дънов за Бога, за Св. Троица, за Христа, за Ангелите, за дяволите, за сътворението на свита и човека, за състоянието на неговата душа след смъртта — с учението на Св. Писание за всичко това, и кажете сами: има ли между тях нещо общо? — Решително нищо няма, защото Дънов, като отхвърля учението на Божественото Откровение по всички гореизложени въпроси, дава на хората мъдруванията на своя необуздан, болен ум, или учението на древно-езическата теософия. Сравнете и решете: може ли учението на Дънов да бъде признато за християнско, когато дъновистите не признават ни словото Божие като източник на християнската вяра, ни личен Бог, ни Христа като наш Спасител и Изкупител, а обявиха Дънов за свой Христос; когато те отхвърлиха всички най-важни догми на християнството и паднаха в езическо човекообожаване, тогава, могат ли те да се наричат и да бъдат християни?

*) Пак там. стр. 46.

***) Сер. V, стр. 275.

III

Лъжеучение на Дънов и на неговите последователи за грехопадането и изкуплението на човечеството.

Св. Писание ни учи, че първите създадени от Бога хора били предназначени за щастие и блаженство; създадени по образ и подобие Божие, те трябвало да развиват постепенно своята духовна

природа — ум, воля и сърдце — до възможното приближение и уподобяване на Бога; но първосъздадените хора не устояли в доброто, не послушали Бога, нарушили Неговата заповед, изкушени от дявола. Следствието от това грехопадение било смърт телесна и духовна и отдалечение от Бога, Когото те оскърбили, като направили такъв тежък грях. По-нататък словото Божие учи, че тоя първороден грях, с всички негови ужасни последици, преминал върху цялото човечество, което произлязло от родители паднали и заразени от греха (Рим. 1:17-19; 5:17-19); и хората станали, вместо синове Божии, деца на дявола. Но „Бог толкоз обикна света, че отдаде Своя Единороден Син, та всякой, който вярва в Него, да не погине, а да има живот вечен (Иоан. 3: 16). За да изкупи човека от греха и да го избави от властта на дявола, за да възстанови духовната чистота на човека и го съедини с Бога, Сам предвечният Син Божий слезе от небето на земята, като се въплъти от Св. Дух и Пречистата дева Мария, даде на хората истинско учение за вярата и живота, невинно в тежки мъки пострада на кръста за цялото човечество и, като безгрешен Богочовек, който взе на себе си греховете на целия свят, удовлетвори правдата Божия, избави цялото човечество от греха, проклятието и смъртта, направи хората „чедра Божии“ (Иоан. 1:12) и им откри вратите на рая за вечно блаженство в общуване с Бога и всички свети небожители. Затова Христос „е омилоствивение за нашите грехове, и не само за нашите, но и за греховете на ЦЯЛ СВЯТ“ (1Иоан. 2:2; 4:10; Гал. 3:13 и др.). Христос е наш изкупител и наш Спасител: „кръвта на Исуса Христа, Неговия (на Бога) Син, ни очисти от всеки грях“ (Иоан. 1:7). ЦЯЛОТО това учение на християнската вяра за грехопадението на човека и неговото изкупване от Сина Божий — Господа Исуса Христа, Дънов съвършено отрича пак затова, защото не признава Св. Писание за извор на истинска вяра, а го заменява със своето измудрено учение, пълно с безсмислици и еретичества.

Ние вече видяхме, че Дънов отрича, какво Бог е създал първите хора Адама и Ева. Според неговото учение хората се появили на земята отведнъж и в голямо количество и то СЛЕД като се възмутили против Бога горе на небето, КЪДЕТО те по-рано живели много милиони години в дремещо състояние, а СЛЕД това дошли в съзнание и се възбунтували против Бога. За наказание на хората била създадена земята, където били заселени в нисши видове създания — в кристали тъй че, постепенно като преминават по пътя на прераждането в по-висши — в растения, животни, хора и ангели, ТЕ пак се върнали на своето по-раншно МЯСТО, на небето, и там се СЛЕЛИ с Божеството *).

Дънов, разбира се, отрича Божията заповед, дадена на първите хора — да не вкусват от плодовете на дървото за „познаване доброто и злото“, и че в рая съществувало „дърво на живота“, отрича и грехопадението на първите хора. За райското дърво на живота и дървото за познаване доброто и злото, Дънов учи така: „Дървото на живота е стремеж на цялата природа към Божеството, стремеж, който „върви от долу на горе“ **). Дървото на живота е Христос.

*) „Духъ и плът“, стр. 12, „Сила и живот“, стр. 251 и др.

**) „Великдень“ стр. 6.

Трябва хората да усвоят тая идея, че Христос е сила, а не оная отвличена мисъл, че Христос седи от дясна страна на Отца *) „Тия дървета в рая бяха живи, интелигентни“ **) За вас тия неща може да са алегорични, но за мене те са една действителност. Тия дървета са в нашия мозък: едно дърво за познаване доброто и злото е отзад, а другото, на живота — отпред” ***).

Тук Дънов съвсем забъркал мисълта си: дървото на „живота“ и „познаване доброто и злото“ ту съществуват в рая като „живи и интелигентни“, ту едното „отзад“, другото „отпред“ в мозъка на Дънов и неговите последователи...

Дънов, разбира се, отрича, че съществува земен рай, създаден от Бога за първия човек: раят, по неговите думи, ще бъде на небето, а ключовете на Царството Божие са у жените, защото без тях не може да има прераждане” ****). Грехопадението и следствието от него — смъртта, според Дънов, произлезли „по най-естествен път: Ако пуснем два влака едновременно, от две противоположни посоки, какво ще стане? — Катастрофа. Адам се намери между два такива влака и, като не знаеше как да избегне катастрофата — умре”. *****) Под ДВА влака Дънов разбира доброто и злото.

Учението за грехопадението и догматът за изкуплението от неговите последствия са главната основа на християнството; затова Дънов, като отрича тия догмати, отрича цялото християнство. И действително, ако не беше грехопадението на първите хора, то нямаше защо да слиза от небето на

земята Син Човешки, Спасителя на света. Ако човек, както учи Дънов, се спасява сам, като постепенно нравствено се усъвършенствува чрез многочислените прераждания, то той няма никаква нужда от изкупителните страдания на Христа и Неговата благодат; за него Христос сега е ненужен като Спасител.

*) Пак там, стр. 10.

**) „Духъ и плътъ“, стр. 2.

***) „Новото основание“, стр. 21.

****) „Многоцененъ бисеръ“ стр. 16.

*****) „Великдень“ стр. 6.

Така и Дънов учи: Няма защо Господ да спасява: „Той ние създал спасение. И най-глупаво нещо е да говорим, че Господ ще ни спаси” *).

СЛЕД всичко това ние имаме право да попитаме: как не е съвестно на Дънов да твърди пред следствените власти, че той е „православен” **) по вяра, а на дъновистите — да измамват християнското българско общество, че Дънов „нито е отрицател на Христа и Св. Троица”, „нито на коя и да е догма на християнското учение” и че „той в своето учение се изказвал много определено и точно, в пълно съгласие със Самия Христа”?

Нека читателя помни предсказанията на св. Апостоли, които изцяло се отнасят до отстъпниците от Христа — Дънов и дъновистите: „Имало е лъжепророци между народа, както и между вас ще има лъжеучители, които ще вмъкнат пагубни ереси и, като се отричат от Господа, Който ги е изкупил, ще навлекат отгоре си скорошна гибел. И мнозина ще последват тяхното разпътство, и поради тях пътят на истината ще бъде похулен. И, подбуждани от користолюбие, ще ви мамят с лъстиви думи; тяхното осъждане е отдавна готово, и тяхната погибел не дреме” (2 Петр. 2: 1-3).

IV

Лъжеучението на Дънов за църквата Христова.

Като предаде истинско и спасително учение на изкупените хора, Христос основа на земята Своята Църква, т. е. общество от истинско вярващи в Неговото учение хора. На Своята Църква Христос даде благодатта на Св. Дух, която се предава на вярващите чрез св. тайнства на Църквата, за да ги очистят от първородния (Адамов) грях и от ЛИЧНИТЕ грехове, за да ги укрепят във вярата и добрия живот и да ги поучат за вечно спасение.

*) „Сила и животъ”, стр. 71, сер. 111.

**) Показанията на Дънов пред съдебния инспектор, Д. Т. Ласков „П. Дънов и неговото учение“, стр. 14.

Сам Христос поставил Апостоли, пастири и учители (Ефес. 4:10-13), за да извършват св. Тайнства и богослужението, да упътват хората в истинската вяра и живот и запазват църковния ред, а чрез Дух Светий определил и ТЕХНИ законни приемници — епископите на Църквата (Деян. 20:28), като казал, че „Той ще пребъде С ТЯХ ДО свършека на света“ (Мат. 18:17), че на Неговата Църква и „портите адови няма да и надделеят” (Мат. 16:18), че който не се подчинява на Църквата, той ще бъде като езичник и митар (Мат. 18:17), а който не се подчинява на Апостолите и ТЕХНИТЕ приемници, то той не ще се подчинява и Нему, на Христа, нито на Самия Отец Небесен: „Който вас слуша, Мене слуша, и който се отмята от вас, от Мене се отмята; а който се отмята от Мене, отмята се от Оногова, Който Ме е пратил” (Лук. 10:16).

На пастирите на Своята Църква, която „спечелил с кръвта Си” (Деян. 20:28), Христос дал право не само да учат, да свещенодействуват и да наставляват хората в техните дела на вярата, но и да свързват или прощават греховете им, чрез тайнство покаяние: „Приемете Светия Дух. На когото простите греховете, ТЯМ ще се простят; на когото задържите — ще се задържат” (Иоан. 20: 22 - 23). Дал им такова голямо право, каквото нямат дори и св. Ангели Божи.

Още от времето на Христа, дори до настояще време, нашата Православна Църква, макар че в нея се появили много еретици, като Арий, Несторий, Македоний, Евтихий, Богомил, Дънов и др., е

запазвала и запазва ЦЯЛОТО Христово вероучение във всичката му чистота и непокътнатост, законно предаваното от св. Апостоли свещенство (йерархията) и всички установени от Христа тайнства. Пък и иначе не могло да бъде, защото Христос не само е казал, че Сам всякога ще бъде със Своята Църква, но и обещал да даде и дал действително Св. Дух, изпратен от Отца, за да пребъдва в нея и я напътва във вярата всякога и до свършване на света (Иоан. 14:26, 15:26 и 16:13). Ето защо ап. Павел казва за църквата, че тя е стълб и крепило на истината” (1 Тим. 3:15), че тя е „света и непорочна” (Еф. 2:19-21; 5:25-27) и че само чрез единение с нея в вярата, като участвуваме в нейните тайнства и чрез послушание на нейните законни пастири, можем да се спасим и получим вечен живот в обителите на Небесния Отец.

Дънов и неговите последователи отхвърлят и Христовата Църква, и нейното свещенство, и църковните обреди, и самата власт на църквата над верующите, с една дума, отхвърлят цялото достойние, което Църквата получи от самия Христа и св. Апостоли, и учат, че истинската Църква е основаното от Дънов тяхно еретическо общество, което те нарекоха „Бяло братство”.

Дънов и неговите последователи отхвърлят светостта и непогрешимостта на Христовата Църква. „Това (светостта на Църквата), по техните признания, са много прави думи, но те не се отнасят нито до една от сега съществуващите Църкви, защото всички са опорочени” *). „Съвременната Църква е съградена само върху сенките на Христовото учение. Него го няма там” **).

Авторитетът на св. Църква за Дънов няма никакво значение; той счита своето учение по-горе от църковното. „Дали обаче моето учение е съгласно с вашите възгледи, казва Дънов на православните, това ми е безразлично. Мога да бъда правоверен пред Бога и неправоверен пред църквата” ***). „Днешната Църква е църква на мъртвите” ****). Като сравнява българската църква с болница, той казва: „тази болница да изгори”*****). Не ходете в тъмнината, слънце нека ви огрява, иначе ще, влезете пак в болницата” *****). „Ние, казва ученикът и апостолът на Дънов, Giovanni, толкоз държим на „Вселенската” църква, колкото за вълците в гората” *****).

*) Giovanni Verotiero, „Где е истината?“, стр. 269.

**) Сер. V, стр. 310

***) „Многоценен бисер“, стр. 11.

****) „Неделни беседи на Дъновъ”, 3.ІІІ.1922 год.

*****) „Сила и животъ“, стр. 121.

*****) Пак там, стр. 68.

*****) Giovanni Verotiero, „Где е истината?“, стр. 224.

„Цялата мислеща интелигенция (т.е. дъновистите), нахално и кощунствено пише друг ученик на Дънов, плюе на тия владици и на тяхната църква” *). Но достатъчно са и тия приведени думи на Дънов и неговите последователи, за да се види какви заклетии врагове са те на Христовата Църква.

Върховната власт в Църквата по въпроси на вярата, живота и духовното управление на верующите принадлежи на нейните Вселенски Събори. Пример за съборността на Църквата ние намираме в нейния живот още при св. Апостоли, които, за да разрешат въпроса за отменяване обредовия Моисеев закон, се събрали всички наедно и заедно въздали известни постановления, задължителни за вярващите в цялата Църква (Деян. 15 гл.). По техния пример и по-късно, когато се появили еретическите учения (Арий, Несторий, Македоний и др.), за да бъдат осъдени техните заблуждения и за защита на истинската Христова вяра, а също тъй да се тури ред в църковното управление, се свиквали Вселенски Събори от представителите на всички църкви, и постановленията на Вселенските събори, които изразявали учението и волята на цялата Христова Църква (изложенията на вярата и каноните), естествено са били задължителни за всички нейни членове, защото за явните нарушители на вярата и благочестието Сам Христос е казал: „Обади на църквата, но ако и църквата не послуша, нека ти бъде като езичник и митар” (Мат. 18:18).

Дънов и дъновистите отхвърлят властта даже и на Вселенските събори. За тях постановленията на Дънов стоят по-горе от тия на Вселенските събори. Те учат: „казват църковните служители на православната църква: ние защищаваме не свое учение, а това, което са осветили Вселенските събори. Вселенските събори... Та в тия Вселенски събори смее ли вие да твърдите, че винаги и във всичко се е проявявал Св. Дух? Па и в кой кодекс е писано, че Бог е съгласен с постановленията на тия

Събори?“ **)

*) Истинолюбиви ”Учение на учителя Дънов“, стр. 4.

**) Giovanni Verotiero, „Где е истината?“, стр. 16-17.

„Ние не познаваме в тая област (в областта на вярата) самозвания авторитет на църковниците, нито съмнителната стойност на много от решенията на църковните събори“ *). „Никакви събори, никакви дребнави „реформи“, никакви донкихотски борби със „сектанти и еретици“ няма да ви спасят и запазят сегашните църкви. Всичко това (т. е. свикването на Вселенските събори, за да се опровергават ересите и да се установи истинското изповедание) са отживели времето си похвати, с които някога се е занимавало тъпоглавото и озлобено византийско и католишко духовенство“ **).

Ако не Вселенските събори, то кой има право, според дъновистите, да разрешава верските въпроси и да излага истинското Христово учение? — А ето кой: „тия посветени (от кого ?) във висшите духовни истини Божии пратеници, които от време на време спохождат разните народи, за да им покажат правия път на освобождение от заблудите, на приобщаване с висшите небесни същества (разбира се, чрез спиритически сеанси!), на проникване във великите тайни на Божеството (както вече видехме — чрез изучаване на окултните науки), на намерване път за вдворяване Царството Божие на земята (чрез лъжливото учение и суеверията на Дънов)“ ***).

И тъй, по думите на ДЪНОВИСТИТЕ, учението и каноническите постановления на Вселенските събори нямат никакво значение за ТЯХ, защото несравнено по-горе от тях стои учението на „божия пратеник“ — Дънов.

Св. Тайнства на Христовата Църква, чрез които се дава на верующите благодатта на Св. Духа, за да им се простят греховете и получат ВЕЧНО спасение, например: кръщението, миропомазанието, причащението, покаянието и др., дъновистите не признават, защото всички тия от Бога установени спасителни свещенодействия Дънов заменил с учението за непосредственото общуване с Бога и висшите сили във време на тайните негови събрания, в които се занимават с различни спиритически работи.

*) Пак там, стр. 23.

**) Пак там, стр. 70.

***) Giovanni Verotiero, „Где е истината?“, стр. 70.

Но към никого Дънов и дъновистите не питаят такова голямо озлобление, както към пастирите на Христовата Църква. Няма хулителни думи, които те да не са употребили, за да ги обидят. Наистина, на репортера на в. „Утро“ Дънов казва: „С духовенството имаме свои допирни точки. Това е Любовта по закона на Мъдростта и Истината. Духовенството, обаче, избягва всякакъв контакт с нас“ *). Но неговите думи са чиста лъжа. Нека видим каква е у дъновистите „Любовта по закона на Мъдростта и Истината“, отправена към православното духовенство - „Пророците (свещениците и епископите), казва Дънов, са най-големите днес безверници в църквата. Техният Господ, това е тамяна“ **). Православните епископи дъновистите не ги наричат иначе, освен „чернокапци“ „расоносци“ и пр. Един от апостолите на Дънов пише: „Имат ли капка мозък в главите си тия владици? Съскат като настъпени змии, лъжат, клеветят, ругаят на ляво и дясно“. „Цялата мислеща интелигенция в България (т.е. дъновистите) плюе на тия владици и на тяхната църква“ ***).

Тъй грубо дъновистите оскърбяват духовенството на Българската Църква и нейните епископи, а уверяват другите, че питаят към тях „Любов по закона за Мъдростта и Истината“, като не желаят дори и да знаят учението на Св. Писание за отношението на членовете на Църквата към нейните пастири: „Вие, учи ап. Петър, по-младите, покорявайте се на презвитерите“ (1 Петр. 5:5). Същото казва и ап. Павел: „Подчинявайте се на вашите наставници и бъдете покорни“ (Еф. 13:17); „Молим ви, братя, да уважавате ония, които се трудят между вас, които са ваши предстоятели в Господа и които ви наставляват, и да имате към тях преголяма любов заради делата им“ (Сол. 5:12 - 13). „С всичката си душа благоговей пред Господа и уважавай Неговите - свещеници, с всичка сила обичай твоя Творец и не оставяй Неговите служители (Сир. 7:31-32).

*) Giovanni Verotiero, „Где е истината?“, стр. 274.

*) „Неделна беседа“ 2|У 1922 год.

***) Истинолюбиви. „Учение на учителя Дънов”, стр. 4.

Може ли и дума да става за любов и уважение към пастирите на църквата и то от тия, които отхвърлят словото Божие, хулят Църквата Христова и отричат Божеството на Исуса Христа? В тая дръзка и необузdana хула към пастирите на Христовата Църква, отправена от нейните врагове, трябва да се констатира една ясна за всички цел: „Ще поразя пастиря, и овцете ще се разпръснат” (Зах. 13:7). Но своята ЦЕЛ те няма да постигнат: не ще надвият Христовата Църква не само ДЪНОВИСТИТЕ, но и „адските врата”, пред които те вече стоят, защото пазител и защитник на св. Църква и на нейните законни пастири е Сам Пастиреначалникът — Христос, Който им даде Своето истинско обещание: „Аз съм с вас през всички дни, до свършека на света” (Мат. 28: 20).

Излишно е да се говори много за това, че Дънов и дъновистите не само открито, но и кощунствено хулят св. Божии храмове, св. икони, св. богослужение и обредите на Православната Църква. „Ние няма, казва Дънов, да идем да отваряме манастири и църкви. Ние ще образуваме една църква в сърдцето си, един олтар ще има, ние ще вложим тази църква в нашия ум и ще ги държим чисти, тъй че телата ни да бъдат храмове на Бога Живаго” *). По израза на Дъновия ученик, „храмовете са театрални салони” **), а нашето християнско богослужение, по думите на Дънов, „представление”***). „Вие какво правите, пита същият апостол и защитник на Дънов православните епископи? — Позирате на ВСЕКИ път и кръстопът ; богослужението обръщате на театрално представление по старите римско-византийски традиции, махате кадилници и подлагате на пасомите ръцете си да ги целуват”****).

*) Сер. V, стр. 141.

**) Giovanni Verotiero, „Где е истината?“, стр. 254.

***) Пак там. стр. 294.

****) Пак там. стр. 226.

„У нас, пише другият адвокат на Дънов, обреди не съществуват, защото са безсмислени” *). Но ние по-долу ще видим, че дъновистите, като отхвърлиха църковните обреди, измислиха си свои, свързани именно с безсмислени и груби суеверия.

Дънов и дъновистите отричат св. Кръст и св. икони като свещени символи на християнското богопочитание. На репортера на в. „Утро” Дънов направо заявил, че „иконите и паленето на свещи, това са все външни църковни форми от гръцки произход, които нашата църква продължавала да следва слепешката” **). „Това, разбира се, не бърка на Дънов да даде за поклонение на своите последователи икона, която изобразява самия него, като затъмни Христовата икона със своя.

Един добър християнин ни разказва следния факт: „Учителят” Дънов искал да даде ликът си като икона, на която да се покланят неговите последователи. Дълго време ходил и търпеливо позирал пред художника, който го рисувал. Картината-икона представлявала Дънов с разперени ръце - над всемира. Сам той, Дънов бил в светъл ореол и от вси страни обиколен от шестокрили ангели. На картината изразявали светостта „божеското“ достойнство на „Учителя”. Тя била изпратена на търновските дъновисти, пред която те щели да се молят. Навярно такива икони имат и тукашните дъновисти” ****).

С това кощунство Дънов сам се прави предтеча на Антихриста, защото от Св. Писание ние знаем че, когато пред свършека на света се яви за последна борба с Църквата Христова, Антихрист, „който се противи и се превъзнася над всичко, що се нарича Бог, показвайки себе си, че е Бог” (2 Сол. 2:4), то той вместо икона Божия, за съблазън на хората, ще даде своя образ и ще ги заставя да му се кланят (Откр. 13:15).

*) Истинолюбиви. „Учение на учителя Дъновъ“, стр.21.

**) Giovanni Verotiero, „Где е истината?“, стр. 273.

***) Н. В. „Злобата на един дъновистъ срещу народната ни църква”, стр. 26.

V

Учението на Дънов за последните съдбини на света и човека.

Божие слово учи, че целия видим свят е ограничен в своето съществуване и ще има свой край, а вместо него ще бъдат създадени „ново небе и нова земя” (2 Петр. 3:7). „Небето и земята ще преминат”, учи Христос (Мат. 24:35; Евр. 1:8; Псал. 101:26-27), а ап. Петър казва, че те ще погинат от огън (2 Петр. 3: 7 и 10). Словото Божие учи, че пред свършека на вселената ще се яви от небето Сам Христос като съдия на света и след Своя страшен съд ще определи за винаги участта на грешниците и праведниците. Той ще отдели праведните от грешните и ще каже: „елате, благословени от моя Отец, наследете Царството, приготвено вам от създанието на света”, а на другите ще каже: „идете от Мене, проклетите, в огън вечен, приготвен за дявола и неговите ангели и ще отидат тия във вечна мъка, а праведните — в живот вечен” (Мат. 25:31-46).

Всеобщият съд ще бъде предшествуван от възкръсването на всички умрели и изменение на всички живи, когато, по думите на Христа, мъртвите ще чуят гласа на Сина Божия и като го чуят ще оживеят” (Йон. 5:25), защото сам „Господ, с повеление и при глас на Архангел и при тръба Божия, ще слезе от небето, и мъртвите в Христа ще възкръснат първом; ПОСЛЕ ние, останалите живи, заедно с тях ще бъдем грабнати на облаци, и „ще се изменим” (1 Сол. 4:16, и 1 Кор. 15: 52). Така учат за края на света и последната съдба на човека Сам Христос и Неговите св. Апостоли.

Според учението на Дънов няма да има ни възкръсване на мъртвите, ни всеобщ страшен съд над хората, ни рай, ни ад.

По неговото учение, цялата природа не е нищо друго, освен събрание от живи същества: камъни, дървета, растения, и всички други такива са живи същества, които имат разумна душа и дори словесен дар: „Вие, казва Дънов, се спирате пред някои дървета, разглеждате ги и мислите, че те нямат свои преживявания и че те не говорят и не виждат. Колко красиво говорят и виждат цветята и дърветата! Всеки техен лист си има свое очице, чете всичките ви мисли и, когато седнете под някое дърво да размишлявате, всяка ваша мисъл се отпечатва върху дървото и отделните листа, тъй че след време вие ще можете да четете по дърветата вашия живот, както този на вашите предшественици. Колко пъти, продължава Дънов, като съм минавал под някое дърво и съм се спирал за малко, това дърво ми е разказвало за мислите и действията на разни философи, свещеници и др. хора, които са се спирали под него”. *) „Вие казвате, че дърветата са безсловесни същества, а човек бил словесно същество. Аз съм против това: няма безсловесни същества в природата, но всичко, всяко едно същество по различен начин говори. За мене всичко е словесно”.**) „Някои казват: искаме да видим духа”.... Единствено нещо, което ние виждаме в света, то е духа. Ето това цвете, което държа, — то е духът; и, ако бихте могли да видите, ще съберете цялата човешка фигура в него. Яко можете да посадите това цвете на неговата почва, веднага ще видите, че и то е разумно същество.” ***)

При такова безсмислено пантеистическо учение за цялата бездушна природа, като сбор на различни видове разумни същества, разбира се, че Дънов не признава и не може да признае християнското учение за последната съдба на света и човека. Края на вещественния свят, според неговото учение, ще се състои в това, че нисшите видове на битието ще се превърнат във висши и ще изчезнат, като се преродят в духовен свят: минералите по пътя на нравственото усъвършествуване (?) ще се превърнат на растения, растенията — в животни, ЖИВОТНИТЕ — в хора, хората — в ангели, а последните в края на краищата пак ще се съединят с Божеството за вечен с Него живот. Всеобщото възкресение — това е края на преражданията на всичко съществуващо в света.

*) „Сила и животъ”, стр. 148.

**) „Сила и животъ”, стр. 148.

***) Пак там, стр. 48-49.

Никакво, следователно, общо телесно възкресение на умрелите хора, според учението на Дънов, не ще има: ще има прераждания на всички хора в ангели. „Да възкръснеш, учи той, това значи да бъдеш господар на всички елементи, на всички сили, на всички мисли, на всички желаниа, на всички свои ДЕЙСТВИЯ. И как може ЧОВЕК да възкръсне, като не е господар на всички тия неща? Възкресението е един процес, който Дух Божий извършва в нашия живот, един велик процес, чрез който Бог възстановява тази първоначална хармония.” *)

Ни страшен общ съд Христов, ни наказания на грешниците, ни блаженство на праведните, нито рай, нито ад, според Дънов, няма и няма да има: „Някои питат, казва той, какво ще стане с лошите, с

грешните хора? Това, каквото ще стане с камъните, с мравките, с малките бубулечки.” **) Адът, учи Дънов, е място, дето Господ учи хората да разсъждават (т. е. земята). Някои питат: Ами къде е адът? — Ние всички сме в ада, земята е в тринадесетата сфера... Да, ако аз отида в огъня, в ада, там ще ПЕЯ. Някои треперят от ада. Ако аз ида там, ще пея същата песен, която вие пеете. Няма лошо място, то е относително.” ***) Ясното Христово учение за ада Дънов не само отрича, а даже осъжда: „Не е морал да проповядваш на един човек, че има пъкъл. Пъкъл ние знаем какво е. Сега сме в пъкъла. Проповядват ни пъкъла. Аз не съм видял по-голям пъкъл от земния. Сега аз съм в пъкъла и изпитвам неговия огън. Най-големият пъкъл е тук, на земята.” ****).

*) „Сила и живот“, стр. 151.

**) Пак там , стр. 82.

***) „Новото основание“, стр. 28.

****) Giovanni Verotiero, „Где е истината?“, стр. 289.

На друго място, като говори за слизането на Христа в ада, Дънов учи: „Не бяхте ли и вие там, когато Христос слезе в ада ? Бяхте, но сте забравили”. *) „Аз съм, говори той за себе си, ясновидец и, като гледам на вашето бъдеще, виждам как едни стават, други падат; виждам, как едни вървят по пътя, а други криволичат; но всички в края на краищата, утешава той своите последователи, ще бъдат добре, само че ще има клатушкане и закъсняване”. **) Достойният ученик на Дънов, Giovanni, нарича учението на Христа и Апостолите за вечните мъки на грешниците „просташина” и „абсурд”: „Неговото (на Дънов) разбиране за ада съвсем не съвпада с разбирането на калугерите от средните векове, поддържано до сега от официалните църкви, че адът е предназначен за вечно наказание и измъчване на грешниците. Просташината на средните векове донякъде извинява такова диво и детинско разбиране, но в сегашните времена на разширена просвета и по-висока обща култура допустимо ли е да се поддържат такива абсурди”.

И тъй, от гореказаното ние виждаме, че Дънов и неговите последователи отричат решително цялото учение на Христа и на св. Апостоли за свършека на света, всеобщото възкресение и Христовия съд над хората, за мздовъздаването СЛЕД съда на грешниците и праведните, не признават и вечните мъки, а вместо това Христово учение проповядват лъжеучението на езическата теософия за прераждането на душите и преминаването на цялото видимо битие по пътя на еволюцията във висши духовни същества за окончателно съединение с Божеството.

Това учение не само че противоречи на учението на Христа и св. Апостоли, но е и вредно в нравствено отношение. Ако няма вечни мъки и наказание за грешниците, то на дъновистите се дава възможност да грешат тук, на земята, както искат: няма нищо опасно — пак ще се спасят; * всички в края на краищата ще бъдат добре, само че ще има клатушкане и закъсняване”.

*) „Великденъ“, стр. 10.

**) „Истината и Марта и Мария“, стр. 22.

Но за човека, овладян от страсти и похоти, какво значат кратковременното „клатушкане и закъснение” пред многомиллионните прераждания, които водят, когато и да е това, към туй че „всички в края на краищата ще бъдат добре”? Абсолютно нищо; грешни колкото искаш: когато и да е, пак ще се спасиш.

VI

Дъновистски суеверия.

Думата „суеверие” значи празна, на нищо неоснована вяра, по-просто казано — вяра глупава и затова напразна. По отношение на Божеството суеверието се изразява в това, когато хората чакат от Него велики чудеса и помощ за нищожни, своекористни работи, а понякога безнравствени, пък даже и престъпни. По отношение на човека и предметите от видимия свят, суеверието се изразява в това, когато им приписват свръхествена, Божия сила, каквато те никак нямат и не могат да имат, и повече се надяват на тая мнима, несъществуваща тяхна сила, от колкото на Бога и на всемогъщия Негов Промисъл. Причина на суеверието е отсъствието на истинска вяра и надежда у Бога и непознаване на

естествените сили, закони и явления в природата. Затова суеверието се унищожава само с религиозно-научна просвета.

Като отхвърля цялото учение на Божественото Откровение, Дънов вместо него измислил свое „ново“ вероучение, попълнено с езическата теософия, която той и неговите последователи считали, че стои по-горе от учението на Самия Господ Исус Христос. Тъй Дънов се отнася и към науката и към научната просвета, в широкия смисъл на тая дума. Всички научни изследвания и изводите от тях Дънов отхвърля и им дава свое мистическо (тайнствено) тълкувание. Даже математическите знаци (цифрите), и те, според Дънов, имали свое тайнствено значение. Дънов има своя собствена наука, своя логика, своя педагогика, математика, геометрия, физика, астрономия, медицина, социология, филология, своя етика и пр. *)

Много естествено е, че Дънов, като отхвърля Божественото Откровение и науката, „заменил истината с лъжата (Рим. 1:25) и започнал да учи българския народ на най-безсмислени и вредни суевория. Те са у него толкова много и тъй преплетени с неговото учение за вярата и нравствеността, че е трудно да се определи, кое в тях преобладава — лъжеученията ли или суеверията. Ние ще посочим най-главните от тях.

Дънов се смята за ясновидец, което той още никога* и с нищо публично не е доказал, твърди, че по извести части на тялото — по носа, ушите, устните и пр., даже по косите, той може съвършено безпогрешно да определи не само характера на човека, но и неговата съдба; може дори да предскаже кога и от каква смърт ще умре, и дава уроци на своите последователи, за да могат и те да спечелят такива знания.

„Вие трябва, учи своите последователи Дънов, дълбоко да разбирате тия неща, та да можете, когато видите някой човек, веднага да познаете, какъв е той по това, какви са неговите вежди, очи, косъм, дали косъмът е тънък или дебел и т. н. Няма нищо случайно в света. Ако космите на тая жена са дебели, тя на дебело преде, а от жена с тънки косми за в бъдеще може много да излезе”.** Ако носът е широк, философствува Дънов, сърдцето ще има едно състояние.... Всеки нос и най-малките подробности по лицето е свидетелство, което определя не сам сегашния негов живот, но и миналия и бъдещия”. „Аз когато погледна в ухото, познавам по него колко години ще живеете, от какви болести ще страдате и от какво ще умрете: същото нещо мога да позная и по нокъта - там всички болести се показват”.***)

*) На желаещите подробно да се запознаят с тоя въпрос препоръчваме да прочетат III отдел от брошурата на Арх. Д-р Ефтимий: „Писма за дъновизма“, стр. 50—61.

**) „Сила и живот“, стр. 135—136.

***) „Сила и живот“, стр. 182—183.

„Щом ви видя, казва Дънов, аз ви познавам кой е радославист, кой — демократ, кой — радикал. По какво познавам? По главите ви, които имат народняшка, радославистска и др. форми. Всяка глава има своя форма”. *) Интересно е да се знае какво изменение става във формата на главите на радикали, демократи и др., когато ТЕ преминават в други политически партии?.... Справедливо авторът на книгата „Писма за дъновизма” предлага на ДЪНОВИСТИТЕ: „нека дойде пред всички ни вашия учител и да потвърди на дело верността на думите си” (стр. 65).

„Има хора, учи Дънов, на които енергията е много тягостна и затова на такива хора не бих дал да ми шият дреха. Такава дреха ще създаде лоши настроения у този, който я носи. Има хора, които, като градят някоя къща, оставят в нея най-лоши мисли и чувства, затова всички хора, които влизат в нея, умират... Такъв учител или свещеник, който има такива мисли, не бих го пуснал в къщата си и не бих му позволил да чете молитва. Това не са твърдения, а са резултат от наблюдения. Дай да ти ошие само оня, когото ти обичаш. Когато влизаш в някой магазин, купи от него нещо, но ако ти се харесва човека. Старият българин, който има няколко снахи, казва: „Искам най-младата снаха да ми омеси хляб”. Защо? Той знае защо от най-младата снаха иска хляб. Снахата, когато меси хляб, ще внесе своята жива енергия в него и ще го обърне с хубави мисли. Направи ли старата снаха хляб, ще се разстрои стомаха на свекъра. И при тая аномалия, при която живеем, ако домакинята на къщата се е демагнитизирала, когато само разстройства ще има в къщи, мъжът трябва да пазари една здрава слугиня, жизнена; която да върши всичката домашна работа, а жена си да изпрати на курорт, докато

възстанови силите си”.**) Дъновистът, който дълго странствува по чужди страни, ако с посочените суеверия на Дънов трябва, по необходимост или да ги изостави, или да умре от глад, защото няма възможност да узнае дали добри или лоши хора са приготвили тая храна, която той трябва да купи, за да се нахрани, трябва да се откаже да купува дрехи и да живее в къща по същите причини...

*) Пак там, стр. 100.

**) „Сила и животъ“, стр. 190—191.

А ето, „не по-малко” умна рецепта на окултиста д-р Дънов, как да се предпазваме от някой неприятен или вреден човек: „Ако някой човек не ти е приятен, вземи един леген с чиста изворна вода, подигни очите си към Бога, тури лицето си вътре в легена, отвори очите си, направи няколко мигания във водата и кажи: „Искам моя ум да бъде чист като тази вода. Тогава виж дали се е изменило настроението. Ако не си го изменил, тури лицето си още един път във водата. Направи това няколко пъти и виж какъв ще бъде резултата”. *) Посоченият молитвен обред, който ни се препоръчва от Дънов, неволно извиква тъжна усмивка на съжаление за самия Дънов и за бъдния български народ, между който той разпространява подобни безсмислени суеверия, облечени понякога във форма на молитвен обред.

На друго МЯСТО Дънов дава такъв съвет: „Жените трябва да бъдат ясновидки. Да изучават вашите глави, ръце — това е наука. Като почнете да ги изучавате, ще си съставите правилното понятие, как са живели ред поколения преди вас и вие на каква степен на развитие сте **).

Отношението на вашия нос ще определи обема на вашите чувства; дължината на брадите ви — силата на вашата воля и пр.” ***) „Наблюдавайте устните на хората, дали имат гънки широки или тесни; следете очите на хората: това може да се провери особено добре у хора, които са умрели на старини (на около 80 год.), и у тези, които са на млада възраст, и ще намерите тайната. Брадата наблюдавайте и разсъждавайте за причините и последствията.

*) Пак там, стр. 219.

**) „Новото учение“, стр. 25.

***) „Сила и животъ“, стр. 128.

Аз ще ви кажа пропорцията и защо тоя човек е живял преждевременно. *) И като се приложат правилно тези възпитателни (?) методи и в семейния живот, веднага всички мъже и жени ще се разберат по между си. Това, кощунствено завършва Дънов, е учението, което Христос е завещал (!) на съвършеното човечество. **) (Де и кога?)

Според Дънов, Спасителят на света, предвечният Син Божий, се е занимавал с изучаване брадите, устните, носовете на умрелите и е учил на същото и св. Апостоли и Своите последователи. Какво грубо кощунство и дръзко унижение на Христа, нашия Бог! Позамислили ли са се поне веднъж над това последователите на Дънов; особено тия, които още продължават да се считат християни?

Дънов, който се мисли за най-образован, най-умен човек в света, проповядва суеверия за щастливи и нещастни дни, на което се смеят сега дори простаците у народа. „Слушал съм някои българи да казват: „Не излизали на вълн и не започвали работа във вторник и в петък”. Прави са те, защото има наистина нещастни дни в живота. Бих желал да видя някой, който не вярва в суеверията, да тръгне на път през някой от нещастните дни и ще видим до къде ще стигне той.” ***)

Много ясно се вижда, че Дънов не вярва в Промисъла Божий за човека, не вярва, че всички дни са Божии, не вярва в думите на Христа, че „съботата е за човека, а не човек за съботата” (Мар. 2:23-28), както и всички дни на седмицата и всички дни през целия човешки живот, и че щастieto и нещастieto на човека зависят не от този или онзи ден, а преди всичко от Божията воля, а след това и от благоразумния живот и деятелност на самия човек.

***

Нека направим сега преглед на целия наш кратък разбор на религиозното учение на Дънов и дъновистите, за да видим, какво представлява то само по себе си.

*) Окултистите не оставят на покой дори и умрелите и вместо да се молят за тях, занимават се с

разглеждане, „пропорциите“ на брадите, устните, носовете им и пр.

**) „Сила и животъ“, стр. 191 — 192.

***) „Сила и животъ“, стр. 101 — 102.

Това разглеждане учението на дъновистите трябва да убеди всеки християнин, че в него, освен учението на езическата теософия и различните мъдрувания на самия Дънов, са се събрали всички ереси, каквито е видяла Църквата Христова през цялото време на своето съществуване.

1). Главното заблуждение на дъновистите, из което произтичат всички други техни лъжеучения, е, че те отхвърлиха Божественото Откровение, т.е. св. Писание и св. Предание на Църквата, което у тях е запълнено с учението на окултизма, теософията и измислици от болната фантазия на Дънов; заради това дъновистите, които отхвърлиха Св. Писание, в никакъв случай не могат да бъдат християни и не могат даже да се нарекат такива, защото християнското вероучение се основава на словото Божие, като откровение от Самия Бог за Себе Си и за Своята воля.

2). Дъновистите са безбожници, обстоятелство, което се вижда от туй, че те отричат съществуването на личен Бог, а учат, че съществува някаква безлична божествена сила, разлята по целия свят, проникваща във всички разумни същества, неразумни твари и даже неодушевени предмети на света, за което учи езическия пантеизъм.

3). Дъновистите отхвърлят троичността на лицата у Бога и учат за Бог Отец, Син и Св. Дух, като за проявяване на различни сили или видове на пантеистическото безлично същество, т.е. повтарят учението на еретиците антитринитариите (противотроичници), динамисти и модалисти, които са осъдени още в третия век на александрийския (261 г.) и римския (262 г.) събори.

4). ДЪНОВИСТИТЕ отхвърлят библейското учение, че Бог е сътворил невидимия духовен свят, видимия свят и човека и приемат учението на езическата теософия за всичко това, като прибавят разни диви самоизмислици на Дънов, напр., това, че дяволът бил „отличен“ учител, който учи хората на добро, че св. Ангели били някога хора и даже животни, че някога и мъжете раждали, че душите на хората се изпращат на земята като двойки, че душите на хората след тяхната смърт се прераждат в други хора или пак в животни, растения и даже в минерали, което учение, заимствувано от езичниците, било осъдено от св. църковни отци още в първите векове от съществуването на Църквата.

5). Дъновистите отхвърлят учението на св. Библия за сътворението на Адам и Ева, за рая, за грехопадението на първите хора и последствията от него за цялото човечество, отхвърлят най-важния догмат на християнската вяра — че Син Божий изкупи цялото човечество от първородния грях, т.е. не признават Христа за Изкупител и Спасител на света, а учат, че човек сам се спасявал, като се усъвършенствувал нравствено чрез многочислени прераждания, т.е. повтарят учението на езическата теософия и пелагианската ерес, осъдена на III Всел. Събор (431 г.)

6). Дъновистите не признават нашия Господ Исус Христос за предвечен Син Божий, Който се е въплътил за нашето спасение от Св. Дух и Пречистата Дева Мария, а учат, че той бил обикновен човек, роден от „мъжки и женски пол“, и Го признават само за велик учител, каквито са били, напр. по-рано Мойсей, Буда, Зороастър, Мохамед, а сега Дънов. С това лъжеучение на Дънов се повтарят ереста на Ария, осъдена на I Всел. Събор, (325 г.) ереста на Евтихия, осъдена от IV Всел. Събор (451 г.), монотелитската ерес, осъдена от VI Всел. Събор (981 г.), и др. ереси.

7). Като отрича Божеството на нашия Господ Исус Христос, Дънов прикрито се нарича Христос и Спасител на света чрез своето „ново“ учение, което сочи, че стои по-горе от учението на Христа; а неговите последователи вече не прикрито, а открито и всенародно изповядват, че Дънов е „прероден Христос“; ето защо Дънов се явява един от ония антихристи, от които Сам Богочовекът Христос и Неговите св. Апостоли са ни предпазвали (Мат. 24: 11-27; 2 Петр. 2:1-3; 2 Тим. 4:3-4 и др.)

8). Дънов не признава ипостасното (личното) битие на Св. Духа и Го счита не Бог, а твар, „също както и Христос“, т. е. повтаря ереста на Македоний, осъдена на II Всел. Събор (381 г.).

9). Дънов и неговите последователи отричат основаната от Самия Христа св. Божия Църква, свещенството, и нейните св. Тайнства, чрез които се дава на верующите благодатта на Св. Дух. Те сами казват, че „плюят на владиците и на тяхната църква“ и с необикновена злоба отправят към Църквата Христова всякакви кощунства, а към нейните служители — най-груби ругателства, с което сами потвърдяват, че са най-лошите врагове на Христовата Църква, а не нейни чеда. Светите

тайнства те замениха със спиритически сеанси и извикване на духове, хипнотически внушения, разни суеверия, гадания и други такива, осъдени от правилата на св. Църковни отци (Василий Велики, прав. 65, 72; Григорий Велики — 3), на основание словата Божии: Втор. 18:9-14; Лв. 19: 31; Исаия 19:3-4; Гал. 5:19-22 и пр.

ДЪНОВИСТИТЕ отричат и висшата власт в Христовата Църква — св. Вселенски Събори, ТЯХНОТО вероучение и канони, без да искат да знаят, че постановленията на Вселенските Събори са изражение на волята и учението на цялата Вселенска Христова Църква, за която Сам Христос нашият Спасител, каза: „обади на Църквата (за упорития грешник), ако и църквата не послуша нека ти бъде като езичник и митар (Мат. 18:17).

10). Дъновистите грубо оскърбяват св. Божии храмове, като искат те да бъдат изгорени, наричат ги „театрални салони”, православното богослужение — „театрално представление”, а църковните свещени обреди — „безсмислени”, отричат св. кръст, кръстното знамение и св. икони, като следват учението на иконоборците, осъдено на VII Всел. Събор (787 г).

11). Дъновистите отричат учението на Христа и Апостолите за последната участ на света и човека; проповядвайки самоспасение на човека чрез прераждания, отхвърлят всеобщото възкресение на умрелите хора, страшния съд Христов над злите ангели и хората, тяхното справедливо въздаяние след съда и съществуването на рая и ада; те учат, че всичко ще се върне в първобитното блажено състояние по пътя на многобройните прераждания и с това повтарят видоизмененото учение на Ориген, осъдено на V Всел. Събор. (553 г.).

12). Вместо истинското Христово учение Дънов сее между българския народ всевъзможни диви и груби суеверия, които подкопават в него силата на християнската вяра и надеждата в Божию Промисъл и по тоя начин причиняват голяма вреда на неговото религиозно самосъзнание, като го отклоняват от Бога и го водят в пътя на всевъзможните заблуждения на човешкия ум, убиват в него любовта и доверието към науката и научните знания.

Заклучение.

Като свършихме късото изследване на дъновистките религиозни заблуждения, ние убедително молим преди всичко дъновистите и поколебаните от тях в православната вяра, тия от тях, които ще имат възможност да прочетат тоя наш скромнен труд, да вземат в ръка св. Библия, или, ако щат, само Новия Завет, и да проверят цялото вероучение на Дънов, като го съпоставят със словото Божие. Ако нашия читател вярва в Бога, в нашия Спасител и Изкупител — Христа, предвечния Син Божий, ако той искрено вярва в бъдещия задгробен живот и се стреми към спасението на своята душа, — нека, след като провери учението на дъновистите със словото Божие, сам насаме пред всевидещия Бог и своята съвест изследва цялото това учение и реши: християнско ли е то или не, към Бога ли води или отдалечава от Него, спасение ли дава или вечна гибел? И ако Бог му помогне, да разбере истината, и истината ще го направи свободен” (Иоан. 8: 32), нека, без да губи нито минута, защото никой не знае своя край, побърза да се върне в лоното на своята майка — спасяващата Църква Христова.

А на православните, „които твърдо стоят и се подвизават във вярата, веднъж за винаги предадена на светиите (Иуд. 1:3) ще кажем само едно: нека не се смушава тяхното сърдце от появяването и разпространението на „новото”, както го наричат дъновистите, учение на Дънов. Ние вече видехме, че нищо ново в него няма, че то представлява от себе си сбор и безпорядъчна смес от всички стари ереси, чиято кратковременна слава „погина с шум” и от които нищо не остана, а само един спомен в историята на Християнската Църква.

За появата на лъжеучители като Дънов са предсказали и са ни предпазвали Сам Христос и Неговите св. Апостоли: „Пазете се, казал Христос, да не ви ПРЕЛЪСТИ някой, защото мнозина ще дойдат в Мое име, говорейки: „Аз съм Христос.” И ще прелъстят мнозина. Тогава, ако някой ви каже: „ето, тук е Христос, или там е — не вярвайте, защото ще се появят лъжехристи и лъжепророци и ще покажат големи личби и чудеса, за да прелъстят, ако е възможно, и избраните. Ето, казах ви от напред. И тъй, ако ви кажат: „ето в пустинята е той — не излизайте; ето, в скришните стаи е” — не вярвайте, — защото, както светкавицата излиза от изток и се вижда дори на запад, тъй ще бъде пришествието

на Сина Човечески” (Мат. 24:4-5 и 24:23-27).

„Имало е лъжепророци между народа, учи св. ап. Петър, както и между вас ще има лъжеучители, които ще вмъкнат пагубни ереси и, като се отричат от Господа, Който ги е изкупил, ще навлекат върху си скорошна гибел. И мнозина ще последват тяхното разпътство и поради тях пътят на истината ще бъде похулен” (2 Петр. 2:1-2).

„Ще дойде време, казва св. ап. Павел, когато човеците не ще търпят здравето учение, но, водени от своите похоти, ще си насъберат учители да им гъделичкат слуха; те ще се отвърнат от истината и към басни ще се обърнат” (2 Тим. 4: 3-4).

„Защото са се вмъкнали някои човеци, чието осъждане е отдавна предназначено, нечестивци, които обръщат благодатта на Бога нашего в разпътство и се отричат от едничкия Владика Бога и Господа нашего Иисуса Христа... Но вие, възлюбени, помнете думите, които Апостолите на Господа нашего Иисуса Христа предрекоха; те ви говориха, че в последно време ще се явят подигравачи, които ще постъпват според нечестивите си похоти. „ТЕ СА човеци, които се лъчат (от единството на вярата), те са душевни — и нямат дух. А вие, възлюбени, като се назидавате в пресветата ваша вяра и се молите чрез Дух Светий, запазете себе си в любов Божия, очаквайки милост от Господа Христа, за вечен живот” (Иуд. 1: 17-21).